

УДК 378.4(477)

Біленко О.В.¹, Літвак В.К.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. МТЕ-212 НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМАТИКА НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Уведений воєнний стан в Україні з 24 лютого 2022 року унеможливило очне навчання здобувачів освіти, тому дистанційне навчання стало єдиною доступною формою в системі освіти. Так, відповідно до Закону України «Про освіту» статті 57 щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану, зазначено, що здобувачам освіти, які в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період) були вимушені змінити місце проживання, залишити робоче місце, місце навчання, незалежно від місця їх проживання на час особливого періоду гарантується організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників [1].

Успішній реалізації дистанційного навчання в країні істотно сприяє її державна політика. За роки незалежності було ухвалено ряд законів щодо інформатизації суспільства, зокрема Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Закон України «Про Національну програму інформатизації», «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні», «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» та ін.

Дистанційне навчання – одна із форм навчання, яка виникла й удосконалювалася разом із розвитком інтернет-технологій, і на сьогодні має чіткі характерні ознаки, принципи і певні методичні напрацювання. Отриманий за попередні роки пандемії коронавірусу досвід дистанційного навчання дозволив українським закладам освіти успішно продовжувати цей процес під час воєнного стану.

Разом з тим, умови війни внесли додаткові складнощі в освітній процес. Так, частина учнів, студентів і викладачів перебувають у небезпечних зонах – на територіях ведення бойових дій або тимчасово окупованих територіях – і можуть не мати можливості долучитися до нього. Кожного дня у більшості областей України оголошується повітряна тривога (у багатьох із них – по кілька разів на день), під час якої потрібно пройти в укриття. Це може прямо впливати на організацію освітнього процесу та переривати його.

Дистанційне навчання передбачає доступ до мережі Інтернет. Технічне забезпечення (комп'ютер, ноутбук, планшет, смартфон тощо) в усіх учасників освітнього процесу. Виникає проблема – доступ до якісного інтернету, і відповідно, відсутність рівних умов для усіх учасників навчального процесу. Інша проблема – це не достатній рівень володіння педагогами або учнями різними технологіями дистанційної освіти.

Також важливою проблемою, що виникла в період дистанційного навчання, є неможливість комунікації у звичному режимі: між викладачем і слухачами, слухачів між собою. Адже за умов традиційного очного навчання відбувається постійна комунікація (вербальна й невербальна), під час дистанційного навчання соціальна комунікація зменшується, її невербальна частина майже зникає. Відсутність особистісного контакту між викладачем та учнем чи студентом обумовлює менш ефективне передання знань та їх засвоєння, що погіршує процеси спілкування і соціалізації як слухачів, так і викладачів. Можливість негайного обговорення запитань, що виникають у студентів в процесі виконання завдань, та роз'яснення викладачем ситуації на конкретних прикладах, часто відсутня.

Отже, сучасні інформаційно-комунікаційні технології не замінять живого спілкування здобувачів освіти з педагогом, але кожна проблема породжує нові можливості: для здобувачів освіти – навчитися самодисципліни та вчитися самостійно, для викладачів – удосконалити свої навички застосування сучасних цифрових технологій у навчанні. Найголовнішим завданням закладів освіти у сучасних кризових умовах є виявлення шляхів інтенсифікації пізнавальної діяльності, формування творчого і стимулюючого середовища, що сприятиме підвищенню мотивації учнів і студентів та ефективності навчання через його індивідуалізацію.

Серйозною загрозою є вимушена міграція учнівської та студентської молоді за кордон та питання щодо їх подальшого повернення в Україну.

Тривалість військових дій та швидкість післявоєнного відновлення країни є наразі основними чинниками таких процесів. Водночас, подають надію результати опитування КМІС [2]: у разі припинення війни та отримання Україною вагомих гарантій безпеки 85,1% респондентів планують майбутнє своїх дітей/онуків в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про освіту»: редакція від 6.04.2022 року.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Лише половина українців планує майбутнє своїх дітей в Україні у випадку збереження військової загрози. КМІС: веб-сайт. URL :
<https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1118&page=1>